

Oikeustapauskokoelma

Asia C-441/11 P

**Euroopan komissio
vastaan
Verhuizingen Coppens NV**

Muutoksenhaku — Kilpailu — Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — EY 81 artikla ja ETA-sopimuksen 53 artikla — Kansainvälisten muuttopalvelujen markkinat Belgiassa — Kolmesta erillisestä sopimuksesta muodostuva kartelli — Yhtenä kokonaisuutena pidettävä jatkettu kilpailusääntöjen rikkominen — Näytön puuttuminen siitä, että yhden erillisen sopimuksen osapuoli tiesi muista erillisistä sopimuksista — Komission päätöksen kumoaminen osittain tai kokonaisuudessaan — SEUT 263 ja SEUT 264 artikla

Tiivistelmä – Unionin tuomioistuimen tuomio (neljäs jaosto) 6.12.2012

- Kumoamiskanne — Kumoamistuomio — Ulottuvuus — Unionin oikeudellisen toimen osittainen kumoaminen — Edellytys — Komission päätöksen, jossa kartelli kokonaisuudessaan luokitellaan yhtenä kokonaisuutena pidettäväksi jatketuksi kilpailusääntöjen rikkomiseksi ja määrätään sakko, kumoamista kokonaisuudessaan huolimatta siitä, että kantajana olevan yrityksen katsotaan olevan vastuussa osasta kilpailua rajoittavaa käyttäytymistä, ei voida hyväksyä*
(EY 81 artiklan 1 kohta; SEUT 264 artiklan 1 kohta)
- Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Kielto — Rikkomiset — Sopimukset ja yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka muodostavat yhtenä kokonaisuutena pidettävän kilpailusääntöjen rikkomisen — Sen edellytykset, että yhden yrityksen katsotaan olevan vastuussa koko rikkomisesta*
(EY 81 artiklan 1 kohta)
- Muutoksenhaku — Valitus, joka on todettu perustelluksi — Unionin tuomioistuin päättää asiasta aineellisesti*
(Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan ensimmäinen kohta)
- Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Komission päätös, jossa todetaan yhtenä kokonaisuutena pidettävä kilpailusääntöjen rikkominen — Komission todistustaakka yrityksen osallistumisesta — Todistustaakan ulottuvuus*
(EY 81 artiklan 1 kohta)

5. *Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Kielto — Rikkomiset — Näyttö — Komission todistustaakka — Jatketun kilpailunvastaisen menettelytavan olemassaolon ja keston todistavat tietyt seikat ja yhteensattumat — Todisteiden puuttuminen tiettyjen todettuun kokonaisajanjaksoon sisältyvien ajanjaksojen osalta — Vaikutuksettomuus*

(EY 81 artiklan 1 kohta)

6. *Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Yrityksen osallistuminen kilpailua rajoittaviin aloitteisiin — Kielletyn aloitteen hiljainen hyväksyminen ilman julkista irtisanoutumista siitä tai sen ilmoittamista toimivaltaisille viranomaisille on riittävää yrityksen vastuun syntymiseksi*

(EY 81 artiklan 1 kohta)

7. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — TuomioistuINVALVONTA — Täysi tuomiovalta — Ullottuvuus — Raja — Syrjimättömyyskiellon periaatteen noudattaminen*

(SEUT 261 artikla; neuvoston asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan toinen alakohta, 3 kohta ja 31 artikla; komission tiedonanto 2006/C 210/02)

8. *Tuomioistuinmenettely — Oikeudenkäyntikulut — Voittavan asianosaisen velvoittaminen vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaamaan osa kantajien oikeudenkäyntikuluista*

(Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 138 artiklan 1 ja 3 kohta sekä 184 artiklan 1 ja 2 kohta)

1. Unionin yleinen tuomioistuin ei voi pelkästään sen seikan perusteella, että se pitää kantajan kumoamiskanteensa tueksi esittämää kanneperustetta perusteltuna, automaattisesti kumota riitautettua toimea kokonaisuudessaan. Kumoaminen kokonaisuudessaan ei ole mahdollista silloin, kun on ilmeisen selvää, että kyseinen kanneperuste, joka koskee vain erityistä osaa riitautetusta toimesta, voi johtaa vain osittaiseen kumoamiseen. Unionin oikeuden toimen osittainen kumoaminen on kuitenkin mahdollista vain silloin, kun osat, joiden kumoamista on vaadittu, ovat sellaisia, että ne voidaan erottaa muusta toimesta. Tämä edellytys ei täyty, jos toimen osittainen kumoaminen johtaisi sen pääsisällön muuttumiseen, mitä on arvioitava objektiivisen arviointiperusteen eikä sellaisen subjektiivisen arviointiperusteen perusteella, joka liittyy kyseessä olevan toimen antaneen elimen poliittiseen tahtoon.

Komission päätös, jossa kartellikokonaisuus katsotaan yhtenä kokonaisuutena pidettäväksi jatketuksi kilpailusääntöjen rikkomiseksi, voidaan jakaa tällä tavalla ainoastaan, jos yhtäältä kantajana olevalle yritykselle on hallinnollisen menettelyn aikana annettu mahdollisuus ymmärtää, että sitä moitittiin myös kustakin kartellin osatekijänä olevasta käyttäytymisestä, ja näin ollen puolustautua tätä moitetta vastaan ja jos toisaalta kyseinen päätös on tältä osin riittävän selvä. Tästä seuraa, että jos unionin tuomioistuin toteaa, ettei komissio ole näyttänyt toteen oikeudellisesti riittävällä tavalla, että yritys osallistuessaan johonkin yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkettuna kilpailusääntöjen rikkomisen muodostavasta kilpailunvastaisesta toiminnasta tiesi muusta samaan päämäärään pyrkivien kartellin muiden osallistujien toteuttamasta kilpailunvastaisesta toiminnasta tai että se saattoi kohtuudella ennakoita sen ja oli valmis hyväksymään siihen sisältyvän riskin, tämän ainoana seurauksena on se, että tämän yrityksen ei voida katsoa olevan vastuussa tästä muusta toiminnasta ja näin ollen yhtenä kokonaisuutena pidettävästä jatkettuna kilpailusääntöjen rikkomisesta kokonaisuudessaan ja että riidanalaisen päätöksen on katsottava olevan perusteeton pelkästään tältä osin.

Tällaisissa olosuhteissa unionin yleinen tuomioistuin tekee oikeudellisen virheen, kun se kumoaa kokonaisuudessaan komission päätöksen, jossa kartellikokonaisuus katsotaan yhtenä kokonaisuutena pidettäväksi jatketuksi kilpailusääntöjen rikkomiseksi, tiettyä yritystä koskevilta osin, vaikkei se kyseenalaista kyseisen yrityksen osallistumista kartellin tiettyyn osaan eikä sitä, että tämä osallistuminen saattaa sellaisenaan merkitä EY 81 artiklan rikkomista.

(ks. 37, 38, 46, 47 ja 54 kohta)

2. Ks. tuomion teksti.

(ks. 41–44 kohta)

3. Ks. tuomion teksti.

(ks. 55 ja 56 kohta)

4. Osoittaakseen yrityksen osallistuneen yhtenä kokonaisuutena pidettävän kilpailusääntöjen rikkomisen täytäntöönpanoon komission on näytettävä toteen, että tämä yritys aikoi omalla toiminnallaan myötävaikuttaa kaikkien osallistujien yhteisten päämäärien tavoittelemiseen ja että yritys tiesi muiden samaan päämäärään pyrkivien yritysten suunnittelemasta tai toteuttamasta kilpailusääntöjen vastaisesta käyttäytymisestä tai että se saattoi kohtuudella ennakoita sen ja oli valmis hyväksymään siihen sisältyvän riskin.

Komissio ei täytä näitä edellytyksiä, kun se väittää voivansa olettaa, että tietty yritys tiesi tästä, katsoen muun muassa, ettei kyseinen yritys kiistä sitä, että sille oli ilmoitettu kyseessä olevasta sopimuksesta, kun lisäksi komissio myöntää nimenomaisesti, ettei sen päätös perustu tältä osin erityisiin todisteisiin.

(ks. 60 ja 66 kohta)

5. Useimmissa tapauksissa kilpailunvastaisen menettelytavan tai sopimuksen olemassaolo on pääteltävä tietyistä yhteensattumista ja seikoista, jotka yhdessä tarkasteltuina voivat muun johdonmukaisen selityksen puuttuessa olla osoitus kilpailusääntöjen rikkomisesta.

Tällaisten seikkojen ja yhteensattumien avulla, kun niitä tarkastellaan kokonaisuutena, on mahdollista paljastaa paitsi kilpailunvastaisia menettelytapoja tai sopimuksia myös jatkettujen kilpailusääntöjen vastaisten menettelytapojen kesto tai kilpailunvastaisten sopimusten soveltamisajanjakso. Siitä, ettei todisteita ole esitetty sopimuksen olemassaolosta tiettyjen ajanjaksojen aikana tai ainakaan siitä, että yritys olisi pannut sen täytäntöön tietyllä ajanjaksolla, on muistutettava, että se, että tällaisia todisteita ei ole esitetty tiettyjen ajanjaksojen osalta, ei ole esteenä sille, että kilpailusääntöjen rikkominen katsotaan toteen näytetyksi kyseisiä ajanjaksoja pidemmän kokonaisajanjakson osalta, kun tällainen toteamus perustuu objektiivisiin ja yhtäpitäviin seikkoihin. Usean vuoden ajalle ulottuvassa rikkomisessa se, että kartelli ilmenee eri ajanjaksoina, joiden välillä voi olla pidempiä tai lyhyempiä aikoja, ei vaikuta tämän kartellin olemassaoloon, kunhan toimilla, jotka ovat osa tätä rikkomista, on yksi ainoa tavoite ja ne toteutetaan yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkettun rikkomisen yhteydessä.

(ks. 70–72 kohta)

6. Ks. tuomion teksti.

(ks. 73 kohta)

7. Ks. tuomion teksti.

(ks. 79–82 kohta)

8. Ks. tuomion teksti.

(ks. 83–85 kohta)